

V Bruseli 6. marca 2026
(OR. en)

7112/26

JEUN 38
SOC 140
POLGEN 58
EDUC 76
EMPL 57
GENDER 20
AG 43
ENV 205
ECOFIN 300
COMPET 291
FREMP 92

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 5. marca 2026

Komu: Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie

Č. dok. Kom.: COM(2026) 110 final

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV
Stratégia pre medzigeneračnú spravodlivosť

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2026) 110 final.

Príloha: COM(2026) 110 final

V Bruseli 5. 3. 2026
COM(2026) 110 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Stratégia pre medzigeneračnú spravodlivosť

{SWD(2026) 80 final}

1. Úvod

V **stratégii pre medzigeneračnú spravodlivosť** sa vyjadruje snaha Európskej komisie zabezpečiť, aby dnešné rozhodnutia pozitívne prispievali aj k príležitostiam v budúcnosti a aby sa výhody i povinnosti spravodlivo delili medzi vekové skupiny. Jej cieľom je podporovať politické prístupy, v ktorých sa spája hospodárska prosperita a blahobyť, environmentálna zodpovednosť, sociálna a územná súdržnosť, fiškálna udržateľnosť a demokratická účasť. Ďalej sa zameriava na posilnenie hlasov mladých ľudí ako budúcnosti EÚ a na zabezpečenie solidarity medzi generáciami.

EÚ dosiahla jednu z najpokročilejších úrovní rovnosti príležitostí na svete, ktorú podporuje konkurencieschopné trhové hospodárstvo, silné sociálne modely, ako aj kvalitné a inkluzívne verejné služby. Vo svete poznačenom rastúcou nestabilitou a zrýchľujúcimi sa globálnymi zmenami, v ktorom dlhodobé demografické, technologické, hospodárske, sociálne, klimatické a environmentálne trendy menia spôsob vytvárania príležitostí a ich spoločného využívania, je nevyhnutné opätovne zamerať pozornosť na medzigeneračnú spravodlivosť. Pomôže sa tým zabezpečiť, aby sa príležitosti pre mladých ľudí, ktorí predstavujú základ budúcej Európy, naďalej rozširovali a aby EÚ mohla svojim občanom zaistiť udržateľný a inkluzívny blahobyť.

Stratégia je projektom dôvery a spolupráce a je výsledkom procesu spoločného koncipovania¹, ktorý zahŕňal osobitnú európsku panelovú diskusiu občanov o medzigeneračnej spravodlivosti². Odráža myšlienky a odporúčania občanov, zainteresovaných strán a komunit v celej Európe. Pri hľadaní spôsobov, ako EÚ vybaviť na to, aby lepšie zvládala rastúce a vzájomne prepojené výzvy v snahe o lepšiu budúcnosť, spolupracovali ľudia všetkých vekových kategórií z rôznych prostredí a regiónov.

EÚ a jej členské štáty schválili na **samite OSN o budúcnosti v roku 2024** Pakt pre budúcnosť a Deklaráciu o budúcich generáciách³. Viac ako tretina členských štátov EÚ sa o budúcich generáciách zmieňuje vo svojich ústavách alebo vytvorila špecializované inštitucionálne rámce, v ktorých sa zdôrazňuje dôležitosť ochrany príležitostí pre budúce generácie. Je to úzko spojené s vykonávaním Agendy 2030 a cieľov udržateľného rozvoja, ktoré predstavujú celosvetovo zdieľanú koncepciu mieru a prosperity pre ľudí a planétu, a to v súčasnosti aj v budúcnosti.

Komisia touto stratégiou prispieva k pevnému záväzku EÚ stavať na tejto globálnej dynamike, pričom vychádza z toho, že ochrana mieru, ľudských práv a planéty spolu so zvyšovaním blahobytu budúcich generácií, ako aj s podporou solidarity medzi súčasnými generáciami sú súčasťou európskej identity, hodnôt a dlhodobých strategických záujmov⁴.

Stratégia je založená na dlhodobej zodpovednosti, medzigeneračnej solidarite a územnej spravodlivosti a jej cieľom je takisto prispieť k obnoveniu dôvery vo verejné inštitúcie,

¹ [Podporné materiály pre koncipovanie stratégie.](#)

² [Európska panelová diskusia občanov o medzigeneračnej spravodlivosti.](#)

³ [Deklarácia o budúcich generáciách – OSN.](#)

⁴ V Zmluve o Európskej únii sa v článku 3 ods. 3 stanovuje, že Únia podporuje solidaritu medzi generáciami, a v Charte základných práv sa zdôrazňuje, že uplatňovanie základných práv zahŕňa zodpovednosť voči budúcim generáciám. Medzi ďalšie kľúčové iniciatívy, v ktorých sa zdôrazňuje zameranie Únie na medzigeneračnú súdržnosť, patrí Európsky rok aktívneho starnutia 2012 a Európsky rok mládeže 2022. V oznámení o demografických zmenách z roku 2023 sa medzigeneračná spravodlivosť zaraďuje medzi ústredné prvky politiky a v správe o strategickom výhľade z roku 2025 sa uvádza ako jedna z ôsmich hlavných priorít.

k formovaniu udržateľnej a spravodlivej budúcnosti a k zabezpečeniu toho, aby dnešný pokrok posilnil základy pre budúcnosť.

2. Meniaci sa horizont príležitostí

Megatrendy ovplyvňujúce medzigeneračnú rovnováhu:

Mladí Európania dospievajú v čase rýchlej transformácie a zároveň čelia zásadným výzvam. Demografické zmeny a migrácia, zelená a digitálna transformácia a meniace sa geopolitické prostredie nanovo vymedzujú spôsob vytvárania príležitostí a ich spoločného využívania medzi generáciami, a to aj v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a bývania⁵. Tieto zmeny sa týkajú ľudí vo všetkých fázach života a vytvárajú spoločný rámec zodpovednosti, ktorý ponúka veľkú príležitosť obnoviť sociálny, hospodársky a demokratický model EÚ spôsobom, ktorý bude prospešný pre súčasné aj budúce generácie⁶.

Z medzigeneračného hľadiska nie je kľúčovou otázkou samotná zmena, ale to, či rozhodnutia, ktoré dnes prijímame, zlepšujú šance ľudí, aby sa im v živote darilo, a či zvyšujú alebo obmedzujú príležitosti pre budúce generácie. Dlhší život, technologický pokrok a prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo, ktoré udržateľne využíva zdroje, môžu posilniť prosperitu a blahobyt počas celého života. Dosiahnutie tohto cieľa si vyžiada dlhodobú víziu zakotvenú v právnych predpisoch, investície v počiatočných fázach, podporovanie aktívnej účasti počas celého pracovného života a trvalú spravodlivosť medzi generáciami.

Demografický prechod pretvára spoločnosti, čo má vplyv na prístup mladších generácií k bývaniu, práci a príjmu, ako aj na dlhodobú a zdravotnú starostlivosť. Aktívne starnutie, medzigeneračný prenos vedomostí a rozšírená hospodárska a sociálna účasť môžu zároveň podporiť dlhší a zdravší život. Vďaka investíciám do celoživotného vzdelávania, pružnej organizácii práce a komunitám uspokojeným voči seniorom sa demografické zmeny môžu stať príležitosťou pre všetky generácie.

Ďalším jasným príkladom je **klíma a príroda**. Rozhodným konaním v oblasti ochrany klímy a životného prostredia sa predchádza oveľa vyšším nákladom pre mladšie a budúce generácie, pričom takéto konanie predstavuje investíciu do zdravia, bezpečnosti a životných podmienok mladších i budúcich generácií a zároveň prináša hmatateľné prínosy pre ľudí všetkých vekových kategórií prostredníctvom čistejšieho životného prostredia, lepšieho verejného zdravia, energetickej a vodnej bezpečnosti a odolnejších komunít. Naopak, ak by sa nekonalo, výrazne by to ovplyvnilo prosperitu budúcich generácií. Keď sa zelená transformácia riadi inkluzívne, prispieva ku kvalitným pracovným miestam, k lepším životným podmienkam, cenovej dostupnosti a posilňuje odolnosť i energetickú bezpečnosť EÚ.

Digitalizácia, umelá inteligencia a vesmírne technológie menia vzdelávanie, prácu, životný štýl a demokratickú účasť v priebehu celého života. Hoci si táto transformácia vyžaduje prispôbenie, takisto rozširuje príležitosti. Celoživotným vzdelávaním, zvyšovaním úrovne zručností, rekvalifikáciou a inováciami zameranými na človeka možno zabezpečiť, aby bol technologický pokrok prínosom pre všetky generácie a umožnil mladým ľuďom prosperovať na meniacom sa trhu práce a aby sa počas dlhšieho života podporovala účasť a samostatnosť. **Meniaca sa povaha práce** pretvára zamestnanosť, modely kariérneho postupu a organizačné štruktúry, čo môže prehĺbiť

⁵ Európska komisia identifikovala a monitoruje 14 megatrendov, ktoré sú kľúčové pre budúcnosť EÚ, a to prostredníctvom svojho [Centra pre megatrendy](#).

⁶ [Výhľadový dokument systému ESPAS o medzigeneračnej spravodlivosti z roku 2025](#) obsahuje jasný prehľad výziev a príležitostí spojených s megatrendmi, ktoré sa týkajú medzigeneračnej spravodlivosti.

nerovnosti, ak sa riadi nesprávne, a prináša mladým ľuďom menej priamočiare a neistejšie kariérne dráhy.

V rámci týchto zmien budú mať dnešné rozhodnutia týkajúce sa investícií, verejných financií, fiškálnych systémov, dôchodkových systémov a regulácie, ktoré ovplyvňujú bývanie, vzdelávanie, zdravie, starostlivosť o deti, dlhodobú starostlivosť, prácu a rozdelenie bohatstva, vplyv na to, či budúce generácie zedia rastúce obmedzenia alebo väčšiu schopnosť konať⁷.

Medzigeneračný prístup si preto vyžaduje odhodlanie vychádzajúce zo spoločnej zodpovednosti a solidarity, aby všetky generácie, v prvom rade mladí ľudia, boli na budúcnosť nielen pripravené, ale aj schopné ju formovať, a to na základe skúseností, prínosu a solidarity všetkých generácií.

Príležitosti a riziká sa v jednotlivých fázach života menia, v dôsledku čoho vznikajú medzi generáciami významné rozdiely v prístupe k vzdelávaniu, bezpečnému prostrediu, stabilnej práci, bývaniu, starostlivosti, bohatstvu a dlhodobému zabezpečeniu. To si vyžaduje zjednocujúci prístup, ktorý zblížuje generácie pri úsilí zameranom na spoločné ciele do budúcnosti.

Deti a mladí ľudia majú dnes čoraz viac príležitostí na vzdelávanie, cestovanie, dobrovoľnícku činnosť a vyjadrenie svojho názoru⁸. Sú najvzdelanejšou a digitálne najzdatnejšou generáciou v histórii, pričom sú na čele technologických inovácií⁹ a ich stredná dĺžka života sa v roku 2024 odhaduje na 81,7 roka. Mladí ľudia sú však v súčasnosti aj viac vystavení narušeniam trhu práce a novým formám neistoty, ktoré súvisia s rýchlymi technologickými zmenami a rozširovaním neštandardných foriem práce. Napriek celkovo vysokej úrovni vzdelania si mnoho z nich volí dráhu vzdelávania, ktorá nie vždy zodpovedá vyvíjajúcim sa potrebám zručností a vznikajúcim odvetviam. Mnoho mladých ľudí čelí prudkému poklesu základných zručností. To môže komplikovať prechod od vzdelávania k stabilnému zamestnaniu, čo prispieva k roztriešteným počiatočným kariérnym dráham a zvýšenému riziku nestability pracovných miest. Tieto hospodárske tlaky sa prelínajú so širšími sociálnymi a psychologickými výzvami vrátane zvýšenej úrovne stresu, úzkosti a osamelosti medzi mladými ľuďmi, čo je odrazom neistoty, finančnej tiesne a zintenzívnenia sociálneho porovnávania v digitálnom prostredí. Výzvou je aj cenová dostupnosť bývania, ktorá sťažuje mladým ľuďom možnosť kúpiť si vlastné bývanie a odstáhnovať sa z bydliska rodičov, čo oddiaľuje ich prechod k samostatnosti.

Starší ľudia dnes takisto stoja pred zmeneným horizontom príležitostí, ktoré vznikajú vďaka dlhšiemu a zdravšiemu životu, ale aj väčšej potrebe dlhodobej starostlivosti a riziku chudoby v neskoršom veku. Ich schopnosť zostať aktívni, zabezpečení a prepojení sa výrazne líši. Najmä v prípade žien sa nerovnosti nahromadené počas života premietajú do vyššieho rizika chudoby a finančnej neistoty. Mnohí starší ľudia chcú byť naďalej prínosom pre spoločnosť a trh práce, ale bráni im v tom rýchla digitalizácia¹⁰, v dôsledku ktorej sú osoby s nižšími digitálnymi zručnosťami vystavené riziku vylúčenia¹¹. Veľmi rozšírený je ageizmus:

⁷ V správe [o strategickom výhľade z roku 2025](#) sa uvádza osem kľúčových oblastí, v ktorých môže EÚ konať s cieľom premeniť špecifické európske výzvy na príležitosti.

⁸ [Správa o vykonávaní stratégie EÚ pre mládež \(2022 – 2024\)](#) – Úrad pre vydávanie publikácií EÚ.

⁹ Podľa [Eurostatu](#) malo v roku 2025 minimálne 75 % mladých ľudí vo veku od 16 do 29 rokov aspoň základné digitálne zručnosti.

¹⁰ [Skills for the digital age \(Zručnosti pre digitálny vek\) – Statistics Explained – Eurostat](#).

¹¹ [Digital skills in 2023: impact of education and age \(Digitálne zručnosti v roku 2023: vplyv vzdelávania a veku\)](#).

52 % občanov EÚ považuje vek za najväčšiu nevýhodu uchádzačov o zamestnanie, pričom starší pracovníci sú často vnímaní ako menej prispôsobiví a menej digitálne zruční¹². Nedostatok základných služieb a infraštruktúry vrátane širokopásmového pripojenia má vplyv najmä na niektoré vidiecke územia s vyšším priemerným vekom.

Ekonomické zabezpečenie v neskoršom veku takisto závisí od primeranosti a udržateľnosti dôchodkových systémov, ktoré zohrávajú ústrednú úlohu pri formovaní medzigeneračnej spravodlivosti tým, že vyvažujú istotu príjmu pre starších ľudí dlhodobou odolnosťou verejných financií. Nezávislosť, pocit osamelosti, zdravotný stav a kvalitu života v starobe ďalej ovplyvňujú územné rozdiely v zdravotnej starostlivosti, dlhodobej starostlivosti, prístupe k zariadeniam na pravidelné fyzické aktivity a v mobilite¹³. V budúcnosti budú starší ľudia žiť dlhšie a budú potrebovať domáce služby a úpravy, aby mohli naďalej žiť vo svojich domovoch. Fyzická aktivita bez ohľadu na vek prispieva k zlepšeniu celkovej pohody a kognitívnych funkcií.

Hlavným faktorom nerovnosti príležitostí a diskriminácie je stále rod. V roku 2023 zarábali ženy v EÚ v priemere o 12 % menej na hodinu než muži a v roku 2024 dosahovala miera ich zamestnanosti 70,8 % v porovnaní s 80,8 % v prípade mužov¹⁴. Ženy zároveň znášajú hlavnú záťaž opatrovateľských povinností. Mnohé z nich čelia diskriminácii a sexuálnemu obťažovaniu, pričom približne každá tretia zažila fyzické alebo sexuálne násilie, a to aj v práci. Časom sa tieto nerovnosti v zamestnaní, odmeňovaní a opatrovateľských povinnostiach kumulujú, čím sa prehlbujú rodové rozdiely v istote príjmu, starobných dôchodkoch a ekonomickej nezávislosti v neskoršom veku.

Znevýhodnené skupiny čelia ďalším ťažkostiam, ktoré si vyžadujú prierezový prístup. V priemere viac ako štvrtinu nerovnosti trhových príjmov v Európe možno pripísať zdedeným faktorom, ako je sociálno-ekonomické postavenie rodičov¹⁵ alebo geografická poloha. Mladí ľudia so zdravotným postihnutím majú často problémy s prechodom do dospelosti v dôsledku slabého spojenia medzi vzdelávaním a zamestnaním. Deti sú naďalej vystavené vyššiemu riziku chudoby než celková populácia. Územné rozdiely, najmä vo vidieckych a v odľahlých oblastiach, obmedzujú prístup ku kvalitnej odbornej príprave, bývaniu, doprave a pripojiteľnosti, posilňujú únik mozgov a zvyšujú mieru mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (tzv. NEET).

Štrukturálne prekážky v súvislosti so vzdelávaním, s odbornou prípravou, so zamestnanosťou, s chudobou, vysokými nákladmi na bývanie a prístupom k službám sa hromadia a často sa prenášajú z jednej generácie na druhú, pričom ich pociťujú najmä ľudia čeliaci diskriminácii vrátane tých, ktorí majú migrantský pôvod, Rómov a LGBTIQ+ osôb.

Celoživotný prístup presahuje rámec dnešných generácií. Na základe skúmania dlhodobých demografických, technologických, environmentálnych, klimatických a sociálno-ekonomických trendov môžeme predvídať príležitosti a riziká, ktorým budú čeliť **budúce**

¹² [Discrimination in the European Union \(Diskriminácia v Európskej únii\) – december 2023 – prieskum Eurobarometra.](#)

¹³ [Disability statistics – elderly needs for help or assistance \(Štatistika zdravotného postihnutia – potreba pomoci alebo asistencie u starších ľudí\).](#)

¹⁴ [The gender pay gap situation in the EU \(Rozdiely v odmeňovaní žien a mužov v EÚ\) – Európska komisia; Employment gaps for women & people with disabilities \(Rozdiely v zamestnanosti žien a osôb so zdravotným postihnutím\) – Eurostat.](#)

¹⁵ OECD (2025), *To Have and Have Not – How to Bridge the Gap in Opportunities* (Mať a nemať – ako preklenúť rozdiely v príležitostiach), OECD Publishing, Paríž, <https://doi.org/10.1787/dec143ad>.

generácie. Hoci v súčasnosti nemôžu voliť ani hovoriť sami za seba, dnešné rozhodnutia budú formovať ich horizont príležitostí. Medzigeneračná spravodlivosť si preto vyžaduje riešenie súčasných nedostatkov a zároveň vytváranie budúcnosti, v ktorej môžu prosperovať aj tí, ktorí sa ešte nenarodili.

3. Čo sa stane, ak nebudeme konať: náklady spôsobené nečinnosťou

Medzigeneračná spravodlivosť je pre EÚ strategickou voľbou. Volebné cykly majú často krátke časové rámce, čo zvyšuje motiváciu uprednostňovať krátkodobý výhľad. Ak sa v politikách dostatočne nezohľadňuje ich vplyv na celé generácie, postupne sa hromadia hospodárske, environmentálne, sociálne náklady a náklady na fungovanie demokracie. Pokiaľ ide o samotnú zmenu klímy, náklady spojené s nečinnosťou by pre EÚ znamenali zníženie HDP v rozpätí od 7 % až po dvojciferný percentuálny pokles do konca storočia¹⁶. Hospodárske straty súvisiace s klímou sa ešte viac zrýchľujú¹⁷.

Ak sú príležitosti rozdelené medzi generácie, územia a sociálne skupiny nerovnomerne, hrozí, že sa hospodárske zisky budú čoraz viac koncentrovať. Môže sa zhoršiť sociálna mobilita, prehĺbiť nerovnosť a zhoršiť dôvera v spravodlivosť životných príležitostí. Menej než polovica Európanov sa domnieva, že majú rovnaké príležitosti na dosiahnutie úspechu v živote, a len 38 % Európanov si myslí, že väčšina výsledkov, ktoré v živote dosiahli, bolo dosiahnutých spravodlivo, čo poukazuje na narastajúci pocit, že život nie je spravodlivý¹⁸. Toto vnímanie je len ďalším pripomenutím, aké dôležité je riešiť vznikajúce rozdiely, ktoré vedú k prenosu hospodárskych znevýhodnení z jednej generácie na druhú, a to ešte skôr, než sa stanú štrukturálnymi.

Nečinnosť môže mať vplyv aj na odolnosť demokracie. Ak sa politiky vnímajú tak, že na generačné zmeny reagujú nedostatočne, dôvera v inštitúcie môže klesať. Hoci dôvera v EÚ je stále pomerne vysoká, je nevyhnutné, aby sme na tejto dôvere stávali a posilnili zapojenie občanov a odolnosť demokracie. Sociálna izolácia môže súvisieť s nižšou občianskou účasťou, nižšou volebnou účasťou a celkovo nižšou politickou angažovanosťou¹⁹. Dezinformácie môžu narušiť dôveru v inštitúcie a médiá, ohroziť voľby a obmedziť schopnosť občanov prijímať informované rozhodnutia²⁰. Spoločnosti tak budú čoraz viac vystavené šokom, budú viac závisieť od reakcií a budú menej schopné investovať s istotou do budúcnosti.

Náklady spôsobené nečinnosťou v oblasti medzigeneračnej spravodlivosti preto nemajú len hospodársku povahu, ale aj demokratickú, sociálnu a environmentálnu. Riešenie

¹⁶ [Posúdenie vplyvu cieľa v oblasti klímy do roku 2040, SWD\(2024\) 63 final, časť 2/5, príloha 7, oddiel 3.](#)

¹⁷ [Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe \(Hospodárske straty spôsobené extrémami súvisiacimi s počasím a klímou v Európe\) | Indicators \(Ukazovatele\) | Európska environmentálna agentúra \(EEA\).](#) Z 822 miliárd EUR hospodárskych strát súvisiacich s klímou, ku ktorým došlo za posledných 45 rokov, sa 25 % vyskytlo za posledné 4 roky.

¹⁸ [Fairness, Inequality and Inter-Generational Mobility \(Spravodlivosť, nerovnosť a medzigeneračná mobilita\) – február 2023 – prieskum Eurobarometra.](#)

¹⁹ [Loneliness risk factors and consequences \(Rizikové faktory a dôsledky osamelosti\) – Spoločné výskumné centrum: Vedecké centrum EÚ.](#)

²⁰ [Kódex postupov EÚ proti šíreniu dezinformácií | Európska komisia.](#) 63 % mladších Európanov sa stretáva s falošnými správami viac ako raz týždenne a 51 % Európanov si myslí, že boli vystavení dezinformáciám na internete.

súčasného tlaku v oblasti bývania, zručností, prístupu na trh práce, verejných financií, prírodných zdrojov, klímy, systémov starostlivosti a sociálneho zabezpečenia a prístupu k službám ponúka zmysluplnú príležitosť posilniť postavenie mladších generácií a zároveň opätovne potvrdiť solidaritu a spravodlivosť vo všetkých vekových skupinách. Medzigeneračná spravodlivosť teda nie je dodatočným cieľom, ale podmienkou stability, legitímnosti, ako aj udržateľného a čistého rastu počas nasledujúcich desaťročí.

4. Budovanie nových základov pre spravodlivosť: nová medzigeneračná „zmluva“

Medzigeneračná spravodlivosť závisí od konsolidácie základov, na ktorých stojí solidarita medzi generáciami. Táto stratégia predstavuje novú medzigeneračnú „zmluvu“ vypracovanú v reakcii na odporúčania európskej panelovej diskusie občanov, v ktorej sa odráža potreba rozširovať príležitosti v priebehu času, riešiť rozdiely medzi územiaми a zabezpečiť, aby sa rozhodnutia prijímali z dlhodobejšieho hľadiska. **Poskytuje spoločný rámec na zosúladenie prognóz, spravodlivosti a zodpovednosti,** aby sa dnešnými rozhodnutiami posilnili príležitosti pre súčasné aj budúce generácie, a **na upevnenie sociálnej štruktúry EÚ** zblížovaním generácií na základe spoločných cieľov, spoločnej zodpovednosti a kolektívnych investícií do budúcnosti.

Nová medzigeneračná „zmluva“ vychádza z troch rozmerov: 1. *spravodlivá tvorba politík*, ktorá zahŕňa dlhodobé myslenie a hľadisko mládeže; 2. *spravodlivé príležitosti* spájajúce generácie v úsilí o dosiahnutie spoločných cieľov pre lepšiu budúcnosť a 3. *spravodlivé miesta*, ktoré podporujú medzigeneračnú spravodlivosť na všetkých územiach.

4.1. Spravodlivá tvorba politík – začleňujúca dlhodobé myslenie a hľadisko mládeže

Spravodlivá tvorba politík si vyžaduje, aby sa popri krátkodobých cieľoch systematicky zohľadňovali aj dlhodobé vplyvy rozhodnutí. Zákony, rozpočty a reformy ovplyvňujú príležitosti v priebehu času a rozhodnutia prijaté dnes môžu vytvoriť trvalé prínosy – alebo náklady – pre budúce generácie. Uplatnením dlhodobejšieho a systémovjšieho hľadiska sa pomáha zabezpečiť, aby krátkodobé riešenia nevytvárali riziká ani záťaž, ktorým sa dá vyhnúť.

Znamená to predvídavý prístup k správe vecí verejných založený na dôkazoch. Vďaka svojmu programu lepšej právnej regulácie je EÚ priekopníkom, pokiaľ ide o dobrú správu vecí verejných a predvídavé rozhodovanie²¹. Využíva niekoľko nástrojov, ako sú posúdenia vplyvu s využitím strategického výhľadu a verejné konzultácie, a to s cieľom zväziť kompromisy na základe dôkazov, ktoré pomôžu včas identifikovať riziká a poskytnúť podklady pre politické rozhodnutia. Týmto prístupmi sa podporujú odolnejšie a zdravšie politiky vo všetkých odvetviach.

Spravodlivá tvorba politík závisí aj od toho, aby sa k rokovaciemu stolu dostali aj názory tých, ktorí sú najviac ovplyvnení rozhodnutiami s dlhodobým vplyvom. Znamená to

²¹ OECD (2025), *Better Regulation Practices across the European Union 2025* (Lepšie regulačné postupy v Európskej únii 2025), OECD Publishing, Paríž, <https://doi.org/10.1787/6f007516>.

vytvárať zmysluplné a primerané príležitosti pre mladých ľudí, aby sa zapájali do politických diskusií, ktoré formujú ich budúcnosť.

Dnešné rozhodnutia majú často významný vplyv na budúce generácie, či už z hospodárskeho, zo sociálneho alebo z environmentálneho hľadiska. Nižšie uvedené ďalej zabezpečia, aby sa dlhodobé hľadiská dôsledne začlenili do koncepcie politík.

Komisia v záujme podpory spravodlivej tvorby politík:

1. **podporí budovanie gramotnosti v oblasti budúcnosti vo verejnej správe** vo všetkých členských štátoch EÚ, a to uverejnením viacjazyčného balíka na tvorbu politík zameraných na budúcnosť;
2. **posilní využívanie strategického prognózovania pri tvorbe politík**, napr. podporou nástroja *Futures Balance Tool*, nástroja založeného na umelej inteligencii na analýzu politík zameraných na budúcnosť, ktorý sa vyvíja v partnerstve s laboratóriom OSN Beyond Lab;
3. **bude pokračovať v systematickom uplatňovaní kontroly vplyvu na mládež vrátane politiky v oblasti mládeže** na kľúčové iniciatívy v rámci pracovného programu Komisie s cieľom preskúmať potenciálny vplyv nových politík na mladých ľudí;
4. **poverí Európsku skupinu pre etiku vo vede a v nových technológiách (ESE)**, aby poskytla analýzu a odporúčania týkajúce sa spravodlivej digitálnej budúcnosti, umelej inteligencie a digitálnych verejných statkov;
5. začiatkom roka 2028 **uverejní správu o pokroku stratégie pre medzigeneračnú spravodlivosť**, ktorá bude slúžiť ako podkladový materiál pre príspevky EÚ k opatreniam OSN nadväzujúcim na Vyhlásenie o budúcich generáciách;
6. **uverejní plán dlhovekosti**, ktorého cieľom bude zmapovať politické otázky súvisiace s vekom pre všetky vekové skupiny v záujme identifikácie strategických príležitostí na aktívne formovanie dlhšieho, zdravšieho a finančne zabezpečeného života.

Inšpiratívne postupy v členských štátoch EÚ

- V mnohých členských štátoch EÚ možno nájsť **príklady inštitucionalizácie dlhodobého myslenia** v rozličných formách: vo Fínsku (*Výbor pre budúcnosť*²²), v Španielsku (*Národný úrad pre prognózy a stratégiu*²³) a na Malte (*Ochranca budúcich generácií*²⁴).
- **Mnohé členské štáty EÚ majú osobitné posúdenia vplyvu právnych predpisov na mládež a/alebo budúce generácie**: Rakúsko (*Wirkungsorientierte Folgenabschätzung*), Belgicko/Flámsko (*JoKER*), Fínsko (*Lapsivaikutusten arviointi*), Francúzsko (*Clause d'impact jeunesse*), Nemecko (*Jugend-Check*), Taliansko (*Valutazione di Impatto Generazionale*), Holandsko (*Generatietoets*) a Švédsko (*Barnkonsekvensanalys*).

4.2. Spravodlivé príležitosti – zblížovanie generácií na základe spoločných cieľov v záujme lepšej budúcnosti

V záujme zabezpečenia spravodlivých príležitostí je nevyhnutné, aby deti a mladí ľudia mohli budovať svoj život na pevných základoch. Podmienky v ranom veku výrazne formujú

²² Fínsky *Výbor pre budúcnosť* je stálym parlamentným orgánom, ktorý inštitucionalizuje prognózy do správy vecí verejných.

²³ Španielsky *Národný úrad pre prognózy a stratégiu* koordinuje plán s názvom Španielsko 2050, ktorý inštitucionalizuje strategické prognózovanie v rámci správy vecí verejných s cieľom zosúladiť súčasné politiky s dlhodobými cieľmi medzigeneračnej spravodlivosti.

²⁴ Maltský *Ochranca budúcich generácií* je komisiou na vysokej úrovni, ktorá vykonáva audit sektorov verejnej správy s cieľom zabezpečiť, aby politiky udržateľného rozvoja neohrozovali budúcich občanov.

neskoršie výsledky, pričom nevýhody, ktoré sa neriešia včas, sa časom zvyknú kumulovať. Pri medzigeneračnom prístupe sa preto kladie dôraz na včasnú prevenciu, cieleňú podporu a dobre zvládaný prechod do dospelosti, pričom sa uznáva, že spravodlivé príležitosti sa vytvárajú počas celého života.

Na zabezpečenie spravodlivosti medzi generáciami sú nevyhnutné politiky, ktoré sa zameriavajú na deti a mladých ľudí, najmä tých, ktorí pochádzajú zo znevýhodneného prostredia a/alebo čelia diskriminácii. Zahŕňa to pokračujúce investície do rozvoja v ranom detstve, vzdelávania, odbornej prípravy a zručností, prístupu ku kultúre, účasti a infraštruktúry, rekreačných činností, prístupu k zdravotnej starostlivosti, prístupu k bývaniu, doprave a iným základným službám, ako aj cieleňú podporu pri kľúčových životných zmenách, ako je ukončenie školskej dochádzky, vstup na trh práce a založenie samostatnej domácnosti. Zahŕňa to aj podporu finančnej gramotnosti, ktorá je nevyhnutná na posilnenie postavenia mladých ľudí pri zabezpečovaní ich finančnej nezávislosti a finančného začlenenia²⁵. Včasným riešením rizík a podporou detí v núdzi²⁶ pomáhajú tieto opatrenia predchádzať prehlbovaniu nerovností a z dlhodobého hľadiska znižujú tlak na sociálne systémy. Tieto opatrenia budú účinné, len ak pôjdu nad rámec zameriavania sa na vek a zohľadnia sa v nich osobitné potreby zraniteľných a znevýhodnených skupín.

Medzigeneračná spravodlivosť môže existovať len vtedy, keď sa bohatstvo vytvorené spoločnosťou rozdeľuje spravodlivo. Nerovnomerné rozdelenie bohatstva a rozdiely v zdaňovaní majetku a dedičstva v našich spoločnostiach formujú spôsob, akým sa riziká a príležitosti prenášajú medzi generáciami. Zásadný význam pre prerušenie medzigeneračného prenášania znevýhodnení má odstraňovanie štrukturálnych prekážok, ktoré neprímerane postihujú mladšie skupiny obyvateľstva, pričom zároveň je potrebné zabezpečiť, aby starší ľudia mali naďalej istoty, boli súčasťou spoločnosti a mohli sa aktívne zapájať aj vo vyššom veku. O tom, či sa mladí ľudia môžu v plnej miere zapájať do spoločnosti a s istotou plánovať budúcnosť, rozhoduje cenová dostupnosť bývania, prístup k vzdelávaniu a odbornej príprave, stabilné pracovné miesta prinášajúce uspokojenie, vysokokvalitná zdravotná starostlivosť – vrátane starostlivosti o duševné zdravie – a schopnosť kombinovať prácu, vzdelávanie, súkromný a rodinný život. Do veľkej miery umožňujú aj formovanie medzigeneračného susedstva, zapojenie a dialóg.

Premietnutie týchto zásad do praxe si vyžaduje cieleňé opatrenia založené na dôkazoch. V tejto súvislosti sa stratégia zameriava na posilnenie analytickej základne pre medzigeneračnú spravodlivosť prostredníctvom zostavenia špecializovaného *indexu medzigeneračnej spravodlivosti*. Bude navrhnutý tak, aby zachytával nerovnosti v príležitostiach medzi súčasnými generáciami a v priebehu času monitorovaním metrik, ktoré sú úzko spojené s medzigeneračnou spravodlivosťou. Vďaka stratégii sa takisto zvýši zapojenie občanov tým, že sa generácie zblížia okolo spoločných cieľov, zintenzívni sa medzigeneračný dialóg a spolupráca, posilnia sa hlasy detí a mladých ľudí a bude sa bojovať proti diskriminácii na základe veku, a to prostredníctvom výmeny najlepších postupov medzi členskými štátmi.

Komisia v záujme podpory spravodlivých príležitostí:

²⁵ Opatrenia na podporu finančnej gramotnosti sú uvedené v [oznámení Európskej komisie \(2025\) o stratégii EÚ v oblasti finančnej gramotnosti](#) [COM(2025) 681 final].

²⁶ V súlade so zásadami Európskej záruky pre deti: [Európska záruka pre deti – Zamestnanosť, sociálne veci a začlenenie](#).

1. **zostaví index medzigeneračnej spravodlivosti** s cieľom identifikovať príležitosti a nedostatky, získať podklady pre politické rozhodnutia a podporiť spravodlivosť medzi generáciami;
2. **podporí vypracovanie súboru najlepších postupov v oblasti vekovej rovnosti** skupinou na vysokej úrovni pre nediskrimináciu, rovnosť a rozmanitosť, a to v nadväznosti na pripravovanú štúdiu o diskriminácii na základe veku v EÚ, v ktorej sa poskytne prehľad národných akčných plánov alebo opatrení týkajúcich sa vekovej rovnosti;
3. **podnieti spoločné výskumné činnosti** na podporu medzigeneračnej spravodlivosti v rámci programu Horizont Európa;
4. **zorganizuje demografické fórum** ako priestor na výmenu a vzájomné učenie sa v oblasti riešenia demografického vývoja;
5. **zvýši zapojenie občanov – najmä mladých ľudí** – podporovaním participatívnych a konzultačných procesov, a to aj prostredníctvom:
 - a) podpory medzigeneračných dialógov, participatívneho rozpočtovania, participatívneho prognózovania, občianskych panelových diskusií a inovátnych online technologických nástrojov pre občanov;
 - b) organizovania Európskeho týždňa mládeže 2026 venovaného solidarite a spravodlivosti;
 - c) zvyšovania povedomia najmä v súvislosti so 16. novembrom ako s dňom medzigeneračnej spravodlivosti;
6. **posilní rozmer medzigeneračnej spravodlivosti v politikách EÚ v oblasti mládeže a športu** pomocou **stratégie EÚ pre mládež po roku 2027** a pomocou **pracovného plánu EÚ pre šport** a zároveň **posilní účasť detí** na tvorbe politik EÚ, a to rešpektovaním práv detí vo všetkých relevantných politikách EÚ²⁷ a nadviazaním na platformu EÚ pre participáciu detí²⁸.

Inšpiratívne postupy v členských štátoch EÚ

- V Holandsku sa v rámci akčného programu **Sľubný začiatok** poskytuje počas prvých 1 000 dní podpora deťom a ich rodičom.
- V belgickom Bruseli sa realizuje program **CALICO v oblasti bývania financovaný z prostriedkov EÚ**, ktorým sa podporuje medzigeneračná solidarita, bývanie žien a cenovo dostupné vlastníctvo.
- V Poľsku sa v rámci projektu Európskeho zboru solidarity **Spoločne so seniori – záhradnícke dielne** podporujú medzigeneračné väzby a začleňovanie komunit.

4.3. Spravodlivé miesta – zaistenie medzigeneračnej spravodlivosti na všetkých územiach

Medzigeneračnú spravodlivosť ovplyvňuje nielen vek, rodová príslušnosť a sociálno-ekonomické zázemie, ale aj bydlisko. To, kde ľudia žijú, výrazne ovplyvňuje ich prístup k vzdelávaniu, ku kultúre, k práci, bývaniu, službám, digitálnej infraštruktúre, mobilite a možnostiam zapájania sa do demokratického a spoločenského života. Územné rozdiely – medzi mestskými a vidieckymi oblasťami, cezhraničnými regiónmi a znevýhodnenými štvrtkami – môžu nerovnosti v priebehu času prehĺbiť.

Územné hľadisko medzigeneračnej spravodlivosti sa zameriava na to, aby jednotlivé generácie neboli geograficky znevýhodnené. Vyžaduje si to politiky, v rámci ktorých sa zohľadňujú miestne podmienky a vplyv klímy a investuje sa do dlhodobej schopnosti miest

²⁷ [Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa \[COM\(2021\) 142 final\]](#).

²⁸ [Platforma EÚ pre participáciu detí | Európska únia](#).

podporovať príležitosti pre všetky generácie. Prístup k cenovo dostupnému a udržateľnému bývaní, ku kvalitným verejným službám vrátane sociálnych a opatrovateľských služieb, dopravy, digitálnej pripojiteľnosti, sociálnej infraštruktúry a rekreačných zariadení má zásadný význam pre to, či ľudia budú môcť vo svojich komunitách zostať, vrátiť sa do nich alebo si v nich budovať budúcnosť. Vzdelávacia mobilita a voľný pohyb pracovníkov zároveň zlepšujú príležitosti, najmä pre mladých ľudí, umožňujú prenos zručností, vedomostí a podporujú dlhodobú udržateľnú konkurencieschopnosť a rast.

K odolnosti a sociálnej súdržnosti prispieva aj posilnenie medzigeneračných prepojení na miestnej úrovni. Komunitné zariadenia, spoločné verejné priestory a miestne služby môžu podporovať interakciu medzi vekovými skupinami, znižovať izoláciu a posilňovať vzájomnú podporu, a to najmä v oblastiach, ktoré čelia demografickým zmenám alebo hospodárskej transformácii. Zlepšovanie prístupu ľudí ku kultúre a ich účasti na nej podporuje spoločné hodnoty a sociálnu súdržnosť a posilňuje postavenie všetkých generácií.

Zaistenie spravodlivých miest si vyžaduje ciele opatrenia zamerané na miesta, vykonávané v spolupráci s miestnymi a regionálnymi orgánmi, ktoré posilňujú príležitosti pre mladšie generácie, podporujú zdravé a aktívne starnutie v rámci miestnych komunít, podnecujú výmenu skúseností medzi jednotlivými územiaми a presadzujú iniciatívy, ktorými sa upevňujú medzigeneračné väzby v rámci komunít.

Komisia v záujme podpory spravodlivých miest:

1. spolu s Výborom regiónov **spustí iniciatívu *Hlasy budúcnosti* (*Voices of the Future*),** v rámci ktorej vyzve miestne a regionálne orgány, aby sa zapojili do formovania budúcnosti svojich regiónov (oznámené v rámci európskeho štítu na obranu demokracie);
2. **bude podporovať inšpirácie, prepojenie a vzájomnú starostlivosť budovaním medzigeneračných partnerstiev** s knižnicami, múzeami, so športovými organizáciami a s komunitnými centrami, ako aj s kultúrnymi, akademickými, kreatívnymi programami a programami zameranými na budúcnosť, napr.:
 - a) podporou medzigeneračných kultúrnych výmen a inklúzie v súlade s Kultúrnym kompasom pre Európu,
 - b) poukazovaním na inkluzívne, prístupné a udržateľné dopravné riešenia pre všetky generácie prostredníctvom Európskeho týždňa mobility 2026,
 - c) podporou medzigeneračných aktivít prostredníctvom športu, najmä iniciatív, ktoré spájajú generácie a umožňujú ľahší prístup k športu a fyzickej aktivite pre všetky vekové kategórie, vrátane udeľovania ocenenia #BeActive EU Sport v kategórii „naprieč generáciami“;
3. **bude chrániť a obnovovať verejné priestory pre posilnenú sociálnu súdržnosť a udržateľnosť** prostredníctvom *iniciatívy Nový európsky Bauhaus* a jej činností vedených komunitou, ako aj prostredníctvom poznatkov o úlohe verejných priestorov pre demokratickú odolnosť.

Inšpiratívne postupy v členských štátoch EÚ

- **V rámci Európy sa projekt Phōnē –** Poskytovanie hlasu menšinovým jazykom zameriava na podporu kultúrnej a jazykovej rozmanitosti prepájaním ľudí, ktorí hovoria menšinovými jazykmi, z celej Európy, podporou medzigeneračného rozprávania príbehov a komunitných divadelných inscenácií.

- **V Slovinsku sa v rámci projektu Pulz európskej literatúry** prekladajú a propagujú súčasné európske diela s cieľom podporovať európsku identitu a inkluzívnosť, pričom sa prostredníctvom medzigeneračnej spolupráce a digitálnych médií zapája publikum zo všetkých vekových skupín.
- **V rámci programu Dobrovoľníci európskeho dedičstva sa v celej Európe** revitalizujú pamiatkové lokality ako súčasť kurzov odbornej prípravy pod názvom Tradičné remeslá v praxi, v ktorých sa spájajú generácie a kultúry a predstavujú sa udržateľné postupy používané v minulosti, s dôrazom na odolnosť proti zmene klímy.
- **Vo Francúzsku sa v rámci projektu „La république des hyper voisins“** stretávajú obyvatelia jednej z parížskych obytných štvrtí na každoročne organizovanom podujatí, na ktoré sú pozvaní všetci, aby sa pri spoločnom jedle podávanom na ulici mohli spoznávať.

5. Začleňovanie medzigeneračnej spravodlivosti do všetkých politik EÚ

Medzigeneračná spravodlivosť nie je novou oblasťou politiky. Je to výzva jasnejšie sa pozrieť na dlhodobé dôsledky existujúcich rozhodnutí a zabezpečiť, aby sa náklady, riziká alebo obmedzenia vyplývajúce z našich rozhodnutí, ktoré sa dnes prijímajú, nepresúvali z jednej generácie na druhú.

Jedným z hlavných cieľov tejto stratégie je začlenenie medzigeneračnej spravodlivosti do tvorby politik. Pokiaľ sa systematicky nezohľadňuje pri navrhovaní, vykonávaní a hodnotení politik, nemôže byť účinná. Medzigeneračná spravodlivosť by sa preto nemala vnímať ako samostatná politická oblasť, ale ako usmerňujúca zásada, ktorá je základom všetkých našich politik a výdavkov. Vyžaduje si to, aby sme okrem iného chránili mladých ľudí nielen prostredníctvom inteligentných investícií, ale aj tým, že zabezpečíme, aby nemuseli splácať dlhy z minulosti. Na to sú potrebné nástroje, ktorými sa zabezpečí, aby reformy, ktoré sa dnes začínajú, boli navrhnuté so zreteľom na ich dlhodobý dosah. Dôležité je aj zaistiť, aby sa do tvorby politik začlenili záujmy starších ľudí. Tento prístup sa odráža vo *viacročnom finančnom rámci* (najmä prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu²⁹) alebo v *európskom semestri*, ktorý je rámcom pre koordináciu hospodárskej politiky a politiky zamestnanosti v EÚ, a to prijatím dlhodobých reforiem, ktoré sú primerané aj udržateľné. V tomto rámci môže Európska komisia ako zamestnávateľ ísť príkladom tým, že posilní svoj záväzok k nulovej tolerancii diskriminácie na základe veku a bude podporovať medzigeneračnú spoluprácu na pracovisku.

EÚ už v mnohých oblastiach koná s cieľom dosiahnuť významné dlhodobé účinky. Účelom tohto oddielu je preto poukázať na to, kde začlenenie medzigeneračného hľadiska prináša jasnú hodnotu, posilňuje súdržnosť a podporuje trvácnosť a legitímnosť opatrení EÚ vzhľadom na jej záväzky týkajúce sa Paktu pre budúcnosť a Vyhlásenia o budúcich generáciách.

... budovaním konkurencieschopnosti bez vyčerpania zdrojov

Medzigeneračná spravodlivosť závisí od schopnosti Európy zachovať si v priebehu času konkurencieschopnosť, inovatívnosť a hospodársku odolnosť. V záujme zabezpečenia blahobytu budúcich generácií sa musí rast dosahovať tak, aby sa nevyčerпали zdroje, od ktorých

²⁹ Európsky sociálny fond+ môže podporovať mnohé opatrenia, ktoré zmierňujú vplyv demografických zmien, ako je prístup k zamestnaniu (a to aj pre starších a mladých ľudí a ženy), prístup k službám starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti, vzdelávaniu a zručnostiam, ako aj vykonávanie záruky pre deti a záruky pre mladých ľudí. Toto zameranie sa ďalej posilňuje v návrhoch Komisie týkajúcich sa budúceho VFR, v rámci ktorých sa zavádza osobitný článok nariadenia o ESF o demografických zmenách.

tento blahobyt závisí. Investície do priemyselných odvetví orientovaných na budúcnosť vytvárajú v Európe kvalitné pracovné miesta, posilňujú udržateľnú konkurencieschopnosť a podporujú vedúcu strategickú autonómiu a silné a konkurencieschopné hospodárstvo. Pre kvalitné pracovné miesta a udržateľné verejné financie sú nevyhnutné udržateľné hospodárske a priemyselné politiky odolné voči budúcim zmenám, ktoré podporujú konkurencieschopné trhy. Na rozšírenie príležitostí pre súčasné aj budúce generácie sú rovnako dôležité aj investície do infraštruktúry a inovatívnych spoločností³⁰. Podporovaním produktivity, strategickej autonómie a rozvoja priemyselných odvetví orientovaných na budúcnosť prispieva konkurencieschopnosť k medzigeneračnej spravodlivosti tým, že zabezpečuje, aby budúce generácie zdedili silný kapitál, sociálne a environmentálne aktíva, ako aj silnú a prispôsobivú hospodársku základňu.

... investovaním do ľudí a podporovaním silného európskeho sociálneho modelu

Medzigeneračná spravodlivosť je silná tam, kde politiky rozširujú možnosti ľudí zapájať sa, prispôsobovať sa a plánovať počas celého života. To znamená silné systémy sociálnej ochrany a starostlivosti, v ktorých sa každý v každom štádiu života môže v prípade potreby spoľahnúť na podporu³¹.

Na zabezpečenie toho, aby sa všetky generácie mohli prispôbiť hospodárskym a technologickým zmenám a aby starší pracovníci mohli zostať aktívni, sú kľúčové **zručnosti a celoživotné vzdelávanie**. Iniciatívy EÚ, ako je *únia zručností* a *európsky vzdelávací priestor*, podporujú členské štáty pri predvídaní potrieb v oblasti zručností a reagovaní na ne, podnecovaní zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie s cieľom predĺžiť pracovný život, pri odstraňovaní rozdielov v digitálnych zručnostiach, modernizácii systémov vzdelávania a odbornej prípravy a v prípade potreby pri priťahovaní talentov z krajín mimo Európy³². *Iniciatívou Modrý koberec*, ktorá je súčasťou Stratégie EÚ pre startupy a scaleupy, sa podporuje priťahovanie a udržiavanie vysokokvalifikovaných odborníkov, študentov a výskumných pracovníkov v rámci programu *Výberte si Európu*.

Silné politiky v oblasti kultúry a športu zohrávajú ústrednú úlohu pri presadzovaní medzigeneračnej spravodlivosti, posilňovaní sociálneho začlenenia a zaisťovaní dlhodobej udržateľnosti tým, že podporujú účasť, solidaritu a spoločné hodnoty vo všetkých vekových skupinách.

Programy EÚ, ako je Erasmus+, podporujú rozvíjanie zručností, aktívne občianstvo a celoživotné vzdelávanie pre všetky vekové skupiny, pomáhajú pri podporovaní rozvoja sociálnych a medzikultúrnych kompetencií, kritického myslenia a mediálnej gramotnosti

³⁰ Pozri napríklad [európsku priemyselnú stratégiu](#), [Kompas konkurencieschopnosti](#) alebo [Stratégiu EÚ pre startupy a scaleupy](#).

³¹ Programy EÚ, ako je [EU4Health](#), alebo iniciatívy, ako je [Plán pre kvalitné pracovné miesta](#), pripravovaná [stratégia v oblasti boja proti chudobe](#), posilnená [Európska záruka pre deti](#), [európska stratégia v oblasti starostlivosti](#) a [odporúčanie Rady o prístupe k cenovo dostupnej vysokokvalitnej dlhodobej starostlivosti](#), majú za cieľ posilniť prístup k starostlivosti a podporovať opatrovateľov, podporovať kvalitné pracovné miesta, zabezpečiť prístup ku kľúčovým službám a k ochrane a prerušiť cykly chudoby.

³² Cieľom [únie zručností](#), ktorú Komisia prijala v roku 2025, je podporovať rozvoj kvalitných, inkluzívnych a adaptabilných systémov vzdelávania, odbornej prípravy a zručností s cieľom posilniť postavenie ľudí v celej Európe vďaka zručnostiam, ktoré potrebujú na to, aby mohli prosperovať, a zvýšiť konkurencieschopnosť EÚ prostredníctvom iniciatív, ako je program na podporu základných zručností, program EÚ pre učiteľov a školiteľov, európska aliancia škôl a plán pre budúcnosť digitálneho vzdelávania a zručností do roku 2030.

a (najmä prostredníctvom časti zameranej na mládež) presadzujú medzigeneračnú spravodlivosť a vzdelávanie. *Európsky zbor solidarity*³³ podporuje medzigeneračné tímy dobrovoľníkov na miestnej a regionálnej úrovni pri získavaní zručností, kľúčových kompetencií a európskych hodnôt, čím prispieva k medzigeneračnej solidarite a spravodlivosti.

Osobitne viditeľnou medzigeneračnou výzvou sa stala **cenová dostupnosť bývania**³⁴. Mladí ľudia čoraz častejšie čelia prekážkam v prístupe k sociálnemu, dobre prepojenému a cenovo dostupnému bývaniu, zatiaľ čo mnohí starší ľudia žijú v neprimeraných alebo izolovaných podmienkach. Opatrenia EÚ v tejto súvislosti prispievajú prostredníctvom investícií, podporných opatrení, podnecovania reforiem a cielených iniciatív, ktoré zlepšujú prístup k cenovo dostupnému a primeranému bývaniu a dopĺňajú úsilie na národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Starnúce spoločnosti takisto vyvolávajú medzigeneračné otázky týkajúce sa primeranosti a udržateľnosti dôchodkového systému, zdravotnej a dlhodobej starostlivosti, pričom medzigeneračná spravodlivosť znamená vyvažovanie primeranosti fiškálnou udržateľnosťou³⁵. Riešenie výziev vyplývajúcich z demografických zmien a zmien na trhu práce si vyžaduje širokú kombináciu politík vrátane posilnenia doplnkových dôchodkov, ktoré by dôchodcom poskytli dodatočný príjem v starobe³⁶.

Európskou stratégiou únie pripravenosti³⁷ – v súlade s Niinistöovou správou s názvom Spoločne bezpečnejší: cesta k plne pripravenej Únii³⁸ – sa podporuje celospoločenský prístup k pripravenosti a bezpečnosti s opatreniami zameranými na mladšie i staršie generácie a zraniteľné osoby³⁹.

Cieľom Európskeho štítu na obranu demokracie a Stratégie EÚ pre občiansku spoločnosť je posilniť demokratickú odolnosť prijatím celospoločenského prístupu, a to okrem iného zintenzívnením občianskej účasti a medzigeneračných prepojení⁴⁰. Ochrana integrity dnešného demokratického systému prispieva k zaisteniu toho, aby budúce generácie zdedili politické prostredie založené na transparentnosti, účasti a zodpovednosti, čo je základným predpokladom medzigeneračnej spravodlivosti.

... dosahovaním pokroku v dvojakej transformácii v rámci planetárnych medzí

³³ [Európsky zbor solidarity | Európsky portál pre mládež.](#)

³⁴ V európskej panelovej diskusii občanov o medzigeneračnej spravodlivosti sa zdôraznil význam *bezpečných domovov, silných komunit a dôstojného života pre všetky generácie.*

³⁵ Komisia uverejní v roku 2027 niekoľko správ o systémoch sociálnej ochrany. V správe o primeranej sociálnej ochrane v starobe sa bude integrovaným spôsobom analyzovať, ako európske systémy sociálnej ochrany pomáhajú chrániť životnú úroveň staršieho obyvateľstva prostredníctvom dôchodkových politík, dlhodobej starostlivosti a súvisiacich politík, zatiaľ čo správa o starnutí obyvateľstva v roku 2027 sa zameria na prognózy ukazujúce hospodársky a rozpočtový vplyv starnutia obyvateľstva v dlhodobom horizonte, ktorý pokrýva obdobie do roku 2080.

³⁶ Komisia vydala v novembri 2025 súbor iniciatív na podporu rozvoja a využívania doplnkových dôchodkov v členských štátoch vrátane *odporúčania Komisie o systémoch sledovania dôchodkov, prehľadoch dôchodkov a automatickej registrácii* (C/2025/9300 final).

³⁷ [Európska stratégia únie pripravenosti.](#)

³⁸ [Safer together: A path towards a fully prepared Union \(Spoločne bezpečnejší: cesta k plne pripravenej Únii\) – Európska komisia.](#)

³⁹ Pozri napríklad opatrenie 29 o školských učebných osnovách, opatrenie 30 o programoch pre mládež a opatrenie 27 o povedomí o rizikách a hrozbách, ktoré zahŕňa zložku týkajúcu sa zraniteľných osôb.

⁴⁰ [Európsky štít na obranu demokracie a Stratégia EÚ pre občiansku spoločnosť.](#)

Zelená a digitálna transformácia EÚ má jasné medzigeneračné dôsledky. Vyžaduje si prehodnotenie spôsobu, akým EÚ využíva zdroje, chráni svoje ekosystémy, vybavuje pracovníkov, podniky a občanov, zabezpečuje konkurencieschopnosť a rešpektuje ekologické limity, v rámci ktorých musia žiť budúce generácie.

Politiky EÚ v oblasti klímy a životného prostredia sú ústredným prvkom opatrení EÚ na ochranu planéty pre tých, ktorí ešte len prídu. Neoddeliteľnou súčasťou politiky v oblasti klímy sú medzigeneračné aspekty, keďže každé oneskorenie opatrení znamená vyššie náklady pre budúce generácie. Cieľom hlavných iniciatív v rámci *Európskej zelenej dohody* a *Európskeho oceánskeho paktu* je dosiahnuť klimatickú neutralitu, znížiť emisie a využívanie obmedzených zdrojov, znížiť znečistenie, zvýšiť obehovosť, chrániť biodiverzitu a podporiť zelenú transformáciu vo všetkých odvetviach s cieľom vybudovať konkurencieschopné hospodárstvo. Vesmírne prostriedky vo vlastníctve EÚ, ako sú *Copernicus* a *Galileo*, poskytujú údaje s bezkonkurenčnou presnosťou a umožňujú monitorovanie a informované rozhodovanie. *Európsky klimatický pakt* spája komunity, jednotlivcov a organizácie z celej EÚ a rôznych generácií s cieľom vymieňať si najlepšie postupy, vyvíjať riešenia v oblasti klímy a pomáhať budovať čistú a prosperujúcu Európu. V *Európskej stratégii únie pripravenosti* sa vyzýva na zintenzívnenie dobrovoľníctva a posilnenie zručností v oblasti občianstva a pripravenosti. *Mechanizmus spravodlivej transformácie vrátane Fondu na spravodlivú transformáciu* a *Platformy pre spravodlivú transformáciu*, ako aj *Sociálno-klimatický fond* pomáhajú predchádzať vzniku nových nerovností, a to podporovaním regiónov, komunít, zraniteľných domácností, používateľov dopravy a malých podnikov najviac postihnutých transformáciou, pričom sa zabezpečuje, aby sa pri zaistovaní klimatickej neutrality na nikoho nezabudlo⁴¹. Iniciatívy, ako je *modrý medzigeneračný program Transatlantickej aliancie pre oceánsky výskum a inováciu* a *program EÚ pre mladých veľvyslancov v oblasti biohospodárstva*, umožňujú mladým ľuďom zapájať sa do politických diskusií o oceánoch a vode, udržateľných potravinových systémoch a biohospodárstve. Pripravovaná platforma zainteresovaných strán EÚ pre odolnosť v oblasti vody má v súlade so *stratégiou pre odolnosť v oblasti vody* vyhradené miesta pre zástupcov mládeže.

Digitálna transformácia a nástup umelej inteligencie predstavujú pre Európu jasné príležitosti na zlepšenie blahobytu jej občanov, podporu udržateľných inovácií, upevnenie európskeho vedeckého systému a posilnenie jej konkurencieschopnosti. Iniciatívy EÚ v oblasti digitálnych technológií a zručností prispievajú podporou digitálnej gramotnosti, spravodlivých zmien na trhu práce a zodpovedného využívania umelej inteligencie spôsobmi, ktoré budú mať zásadný význam pri zabezpečovaní pracovnej sily budúcnosti. EÚ zároveň buduje priaznivý ekosystém na podporu prelomových inovácií v oblasti nových technológií, ako je umelá inteligencia, neurotechnológie^a kvantové technológie, ktoré budú zamerané na človeka, budú etické a založené na práve⁴². Medzigeneračná spravodlivosť v digitálnom veku si preto vyžaduje zabezpečenie širokého prístupu k digitálnej infraštruktúre, inkluzívny rozvoj zručností vo všetkých vekových kategóriách, a najmä v prípade seniorov, ako aj zavádzanie umelej inteligencie a inovácií zameraných na človeka, ktoré namiesto prehlbovania rozdielov

⁴¹ Komisia uverejnila v máji 2025 svoje prvé *odporúčanie o riešení dopravnej chudoby*. Zdôraznila dôležitú úlohu dopravy pri zaistovaní hospodárskeho rozvoja, blahobytu a sociálnej spravodlivosti tým, že podporuje prístup ku kvalitným pracovným miestam, a to aj pre ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením a pre určité zraniteľné skupiny spoločnosti, ako aj jej prínos k posilňovaniu medzigeneračnej spravodlivosti a solidarity.

⁴² Pozri napríklad *nariadenie (EÚ) 2024/1689*, ktorým sa zabezpečuje, aby systémy umelej inteligencie boli bezpečné, dôveryhodné a rešpektovali základné práva a zároveň podporovali inovácie.

rozširujú príležitosti⁴³. V súlade s tým Komisia spustila pilotný program malých grantov na medzigeneračné projekty vzdelávania v oblasti mediálnej gramotnosti.

Vesmírna technológia je základom prístupu k základným službám, hospodárskeho rastu a odolnosti životného prostredia. Oblasť vesmíru je v súčasnosti čoraz viac preťažená, čo zvyšuje riziká pre naše vesmírne prostriedky a bezpečnosť. Iniciatívy, ako je *akt EÚ o vesmíre* a *Vízia pre vesmírne hospodárstvo*, sú kľúčom k zaisteniu bezpečnosti, ochrany a udržateľnosti vesmíru pre budúce generácie.

... dosahovaním vplyvu prostredníctvom miestnych a globálnych opatrení

Medzigeneračná spravodlivosť je obzvlášť citeľná, keď ide o prístup k živobytiu, majetku a príležitostiam. V poľnohospodárstve, rybárstve a vo vidieckych odvetviach ohrozuje dlhodobú životaschopnosť starnutie pracovnej sily a veľké prekážky vstupu na trh. Politiky EÚ podporujú generičnú obnovu zlepšovaním prístupu k pevnine a moru, financovaniu, odbornej príprave a prenosu vedomostí a posilňovaním vidieckych a pobrežných oblastí ako miest, kde si mladí ľudia môžu vybudovať životaschopnú budúcnosť⁴⁴.

Na miestnej a regionálnej úrovni pomáhajú silné, prepojené komunity premietat' dlhodobé politiky do živej praxe, podporujú spoluprácu medzi vekovými skupinami, zvyšujú začlenenie a znižujú izoláciu, najmä v kontexte demografických zmien⁴⁵, urbanizácie⁴⁶ alebo územného znevýhodnenia. Prístup k službám, mobilite, spoločným verejným priestorom, miestnej sociálnej a ku kultúrnej infraštruktúre má vplyv na to, či sa ľudia rôznych generácií môžu plne zapájať do hospodárskeho, sociálneho a demokratického života. Opatreniami EÚ, najmä v rámci politiky súdržnosti a poľnohospodárskej politiky, sa podporujú národné, regionálne a miestne orgány pri posilňovaní odolnosti na úrovni komunít prostredníctvom územných investícií, inkluzívneho mestského, pobrežného a vidieckeho rozvoja⁴⁷ a lepšieho prístupu k službám. Ich cieľom je zabezpečiť rešpektovanie *práva zdržiavať sa* a prosperovať na miestach, ktoré ľudia nazývajú svojim domovom.

Na globálnej úrovni je prístup EÚ zakotvený v nedávno prijatých multilaterálnych záväzkoch. EÚ a jej členské štáty schválili na samite OSN o budúcnosti Pakt pre budúcnosť a Vyhlásenie o budúcnosti generáciách, v ktorých sa zdôrazňuje význam multilateralizmu a presadzovania

⁴³ V európskej panelovej diskusii občanov o medzigeneračnej spravodlivosti sa zdôraznil význam *stanovenia hraníc pre používanie umelej inteligencie s cieľom zabezpečiť zodpovedný prístup, etické normy a zmierniť potenciálne riziká*.

⁴⁴ *Stratégia generičnej obnovy v poľnohospodárstve* sa zameriava na zdvojnásobenie podielu mladých a nových poľnohospodárov, čím sa zabezpečí, aby poľnohospodárstvo zostalo inovatívne, konkurencieschopné a odolné. Je takisto v súlade s európskou panelovou diskusiou o medzigeneračnej spravodlivosti, v ktorej sa zdôraznil význam posilnenia udržateľného poľnohospodárstva vďaka vyššej finančnej podpore EÚ, ako aj potravinovej bezpečnosti a suverenity. Generičnou obnovou v oblasti pracovných miest súvisiacich s oceánmi sa bude zaoberať *vízia pre rybolov a akvakultúru do roku 2040* (2026) a *modrá stratégia generičnej obnovy* (2027).

⁴⁵ V oznámení o *súbore demografických nástrojov* z roku 2023 sa zdôrazňujú riziká starnutia obyvateľstva EÚ pre dlhodobú konkurencieschopnosť EÚ. V súbore sa účinne kombinujú nástroje EÚ s národnými a regionálnymi politikami na posilnenie postavenia všetkých generácií v záujme realizácie ich životných rozhodnutí a potenciálu v hospodárstve a spoločnosti ako celku.

⁴⁶ Cieľom *Programu EÚ pre mestá 2025* je posilniť územný a mestský rozmer politik EÚ a zefektívniť existujúcu podporu pre mestské oblasti. Ďalej *misia programu Horizont Európa zameraná na klimaticky neutrálne a inteligentné mestá* posilňuje spoločenskú odolnosť a inovácie tým, že sa výslovne zameriava na zapojenie občanov a správu vecí verejných vykonávanú viacerými zainteresovanými stranami.

⁴⁷ S cieľom zabezpečiť, aby vidiecke oblasti mohli aj naďalej plniť tieto dôležité úlohy, uverejnila Európska komisia v roku 2025 *dlhodobú víziu pre vidiecke oblasti EÚ* do roku 2040. V roku 2026 sa očakávajú podobné stratégie pre pobrežné komunity a ostrovy.

medzinárodného poriadku založeného na pravidlách s OSN ako ústredným prvkom na presadzovanie mieru⁴⁸. Z najnovších prieskumov verejnej mienky, ako aj z panelových diskusií európskych občanov vyplýva, že medzi najnaliehavejšie problémy patria podľa Európanov, a najmä mladých ľudí, *bezpečnosť a obrana* EÚ. Dosiachnutie strategickej autonómie v EÚ, ktorou sa zaistí bezpečnosť a mier pre jej občanov, aby neboli obmedzovaní nestabilitou, závislosťou a konfliktmi, je investíciou pre všetky súčasné a budúce generácie. V rámci stratégie EÚ pre vonkajšie investície *Global Gateway* sa zabezpečuje, aby dlhodobé investície prispievali k podpore cieľov verejnej politiky v partnerských krajinách, ktoré sú založené na medzigeneračnej spravodlivosti, a to podporou miestnych zručností, zapojenia mladých ľudí, odborného vzdelávania a prípravy a dôstojných pracovných miest, prispievaním k ekologickejšim a zdravším spoločnostiam a znižovaním viacrozmerých nerovností. Cieľom globálnych opatrení EÚ v oblasti klímy je zmobilizovať medzinárodnú spoluprácu, aby bolo možné plniť Parížsku dohodu a zabezpečiť udržateľné životné prostredie pre budúce generácie.

Posilňovanie vzťahov so širším susedstvom EÚ a budovanie obrannej pripravenosti a spôsobilosti prostredníctvom nástroja SAFE predstavujú investície do mierovej budúcnosti. Rámcami spolupráce, ako je *Pakt pre Stredozemie*, sa podporujú spoločne vykonávané iniciatívy zamerané na investície do zručností, hospodárskeho rozvoja, odolnosti a sociálnej súdržnosti v celom regióne, pričom sa uznáva úloha ľudí – najmä mladých ľudí – ako hnacej sily inovácií a spoločnej prosperity.

Jednou z najvýznamnejších dlhodobých investícií EÚ je aj **rozširovanie EÚ**. Dôveryhodný, spravodlivý a na zásluhách založený proces rozširovania posilňuje mier, stabilitu a príležitosti a rozširuje vyhliadky mladých ľudí tak v súčasných členských štátoch, ako aj v kandidátskych a potenciálnych kandidátskych krajinách. V tomto zmysle je rozširovanie rovnako medzigeneračným ako geopolitickým záväzkom. V súlade s cieľmi Komisie sa kandidátskym a potenciálnym kandidátskym krajinám odporučí, aby sa zapojili do opatrení uvedených v tejto stratégii spolu s členskými štátmi EÚ vždy, keď to bude možné a uskutočniteľné.

6. Ďalšie kroky – spolupráca pre medzigeneračnú spravodlivosť

Medzigeneračná spravodlivosť nepredstavuje jedinú politiku, ale spôsob tvorby politiky, v ktorom sa konzistentne zohľadňujú dlhodobé vplyvy s cieľom zabezpečiť, aby dnes prijaté rozhodnutia neohrozovali blahobyt v budúcnosti, ale ho naopak zvyšovali.

Posilňovanie medzigeneračnej spravodlivosti si vyžaduje ciele a vytrvalé úsilie, nie jednorazovú reformu. Vyžaduje si to iteratívne, reflexívne a adaptívne prístupy, ktoré sa môžu vyvíjať spolu s meniacimi sa potrebami, dôkazmi a okolnosťami a ktoré sú začlenené do existujúcich procesov tvorby politik.

V rámci tohto procesu môže ísť Európska komisia príkladom, a to uplatňovaním zásad, ktoré presadzuje, a účinným využívaním existujúcich nástrojov na lepšie začleňovanie dlhodobých hľadísk do svojej práce. Pokrok bude závisieť od spolupráce medzi inštitúciami EÚ a členskými štátmi, ako aj od zapojenia na regionálnej a miestnej úrovni.

Medzigeneračná spravodlivosť sa už odzrkadľuje v rade iniciatív, postupov a politických rozhodnutí EÚ. V tejto stratégii sa nadväzuje na túto realitu tým, že sa podporuje väčšia

⁴⁸ V európskej panelovej diskusii občanov o medzigeneračnej spravodlivosti sa zdôraznil význam *posilnenia diplomacie a úlohy EÚ pri udržiavaní mieru ako hlavného nástroja na riešenie konfliktov*.

súdržnosť, viditeľnosť a výmena skúseností, ako aj tým, že sa podnecujú úvahy o tom, ako možno v medziach existujúcich rámcov posilniť dlhodobé hľadiská.

Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu EÚ, aby v rámci svojich úloh zvažili, ako by sa pri tvorbe politík mohli lepšie zohľadňovať medzigeneračné aspekty. Členským štátom EÚ sa odporúča, aby naďalej začleňovali dlhodobé myslenie do verejného rozhodovania v súlade s vnútroštátnymi okolnosťami a právomocami a aby zvyšovali povedomie o rôznych aspektoch medzigeneračnej spravodlivosti.

Posilnením týchto prístupov môže EÚ prejsť od zásad ku konzistentnejšej praxi a zlepšiť schopnosť verejných politík vyvážiť súčasné potreby s budúcimi povinnosťami a podporovať lepšie výsledky pre súčasné i budúce generácie.